

Aika: 8.11.2022 klo 10.03–14.56

Paikka:

- Åbo Akademis bibliotek, Boktornet, Tuomiokirkonkatu 2–4, Turku (klo 10.03–11.19)
- Åbo Akademi, Humanisticum, Piispankatu 13, Turku (klo 12.05–14.56)
- Etäyhteys, Zoom

Osallistujat:

Minna Abrahamsson-Sipponen, Oulun yliopiston kirjasto
Marianne Dube, Svenska handelshögskolans bibliotek
Tiina Järvinen, Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto
Tommi Harju, Taideyliopiston kirjasto
Anne Lehto, Tritonia
Riitta Lähdemäki, Tampereen yliopiston kirjasto
Ari Muhonen, Itä-Suomen yliopiston kirjasto (puheenjohtaja)
Yrsa Neuman, Åbo Akademis bibliotek
Minna Niemi-Grundström, Helsingin yliopiston kirjasto
Ulla Nygrén, Turun yliopiston kirjasto
Pekka Olsbo, Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus
Susanna Parikka, Lapin korkeakoulukirjasto
Matti Raatikainen, Aalto-yliopiston oppimispalvelut
Miia Willman, LUT-tiedekirjasto (etäyhteys)
Anu Keinänen (sihteeri) (etäyhteys)

Vierailijat:

Mari Aaltonen, palvelupäällikkö (Aalto-yliopisto) (etäyhteys, klo 12.05–13.20 ja 13.59–14.31)
Elina Kähö, palvelupäällikkö (HY) (etäyhteys, klo 13.59–14.32)
Noora Montonen, asiantuntija (Laurea-ammattikorkeakoulu) (etäyhteys, klo 13.30–13.49)
Jukka Rantasaari, palvelupäällikkö (TY) (etäyhteys, klo 10.05–10.42)

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.03.

Pöytäkirjantarkastajiksi ja ääntenlaskijoiksi valittiin Riitta Lähdemäki ja Pekka Olsbo.

Esityslista hyväksyttiin. Asiajärjestystä muutettiin niin, että kohta 11 Yliopistokirjastojen hiilijalanjälki ja kestävä kehitys käsiteltiin kohtana 9 ja kohta 12 Kirjaston aineistopolitiikka ja avoimen tieteen vaikutus kokoelmatyöhön käsiteltiin kohtana 10. Kohta 9 Viestintästrategian ja viestintäsuunnitelman päivitettyt versiot käsiteltiin kohtana 11. Kohta 10 Toimintasuunnitelman 2023–2024 valmistelevalle keskustelulle siirrettiin käsiteltäväksi kohtana 12.

2. Ajankohtaiset kuulumiset

Jukka Rantasaari liittyi kokoukseen klo 10.05.

Yrsa Neuman kertoi Åbo Akademis bibliotekin ajankohtaiset kuulumiset ja Ulla Nygrén kertoi Turun yliopiston kirjaston ajankohtaisista kuulumisista.

Jukka Rantasaari kertoi tohtoriopiskelijoille suunnatusta Basics of Research Data Management-kurssista, joka toteutetaan Åbo Akademin ja Turun yliopiston yhteistyönä. Keskusteltiin kurssin toteutustavoista.

Jukka Rantasaari poistui kokouksesta klo 10.42.

3. Puheenjohtajan haku kaudelle 2023–2024

Puheenjohtaja Ari Muhonen kertoi FUNin puheenjohtajahaun tilanteesta. Puheenjohtajaehdokkaaksi on ilmoittautunut Tommi Harju. Muita ehdokkaita ei ilmoittautunut. Tommi Harju sai yksimielisen kannatuksen.

Esitys: Valitaan Tommi Harju FUNin puheenjohtajaksi kaudelle 2023–2024.

Päätös: Tommi Harju valittiin FUNin puheenjohtajaksi kaudelle 2023–2024.

Keskusteltiin yhteistyösihteeristä. Tommi Harju kertoi, että Taideyliopiston kirjastosta ei ole mahdollista nimetä yhteistyösihteerä.

Esitys: Nykyinen yhteistyösihteerä Anu Keinänen jatkaa yhteistyösihteerinä puheenjohtajakauden 2023–2024. Yhteistyösihteerin tehtävä säilyy Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskuksessa puheenjohtajakauden 2023–2024.

Päätös: Nykyinen yhteistyösihteerä Anu Keinänen jatkaa yhteistyösihteerinä puheenjohtajakauden 2023–2024. Yhteistyösihteerin tehtävä säilyy Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskuksessa puheenjohtajakauden 2023–2024.

Yhteistyösihteerin sijaisuus Anu Keinänen vanhempainvapaan aikana on Itä-Suomen yliopiston kirjastossa. Sijaisena toimii Niko Niskanen.

4. Työvaliokunta 2023–2024

Puheenjohtaja Ari Muhonen kertoi työvaliokunnan edustajien tilanteesta. Tommi Harju jatkaa työvaliokunnassa puheenjohtajana kaudella 2023–2024. Ari Muhonen ja Miia Willman voi jatkaa seuraavan kaksivuotiskauden työvaliokunnassa. Erovuorossa työvaliokunnasta ovat seuraavaksi Susanna Parikka ja Matti Raatikainen.

Työvaliokuntaan tarvitaan kaksi uutta edustajaa kaudelle 2023–2024. Käytiin läpi työvaliokunnan edustajat edellisiltä vuosilta ja listattiin mahdolliset ehdokkaat seuraavalle kaudelle. Pisin tauko työvaliokunnassa toimimisesta on Tiina Järvisellä, Riitta Lähdemäellä, Minna Niemi-Grundströmillä ja Ulla Nygrénillä. Työvaliokunnassa eivät ole vielä olleet mukana Marianne Dube, Yrsa Neuman ja Pekka Olsbo. Keskustelussa nostettiin esiin, että työvaliokunnan edustajien valinnassa on hyvä huomioida edustajien organisaatioiden koko sekä mahdollisuuksien mukaan ruotsinkielisyys. Keskustelun jälkeen edustajiksi ehdotettiin Pekka Olsboa ja Yrsa Neumania.

Esitys: Valitaan työvaliokunnan edustajiksi kaudelle 2023–2024 Pekka Olsbo ja Yrsa Neuman erovuorossa olevien tilalle.

Päätös: Pekka Olsbo ja Yrsa Neuman valittiin edustajiksi työvaliokuntaan kaudelle 2023–2024 erovuorossa olevien tilalle.

5. Tilastojen avainluvut

Puheenjohtaja Ari Muhonen totesi, että tilastotyöryhmä pyysi Yhteistilastot 2023 -esitykseen kommentteja FUNilta. Kommentit toimitettiin Päivi Lammille kootusti 3.11.2022. Kootut kommentit sekä yliopistokirjastoilta tulleet kommentit on tallennettu eDuuniin. Työryhmän esitys voi tulla voimaan aikaisintaan vuonna 2024, joten vuodet 2021–2023 käytetään nykyistä tilastointitaulukkoa.

Puheenjohtaja Ari Muhonen kertoi, että yliopistokirjastojen on vielä tarkistettava vuoden 2021 tilastot, jotta ne olisivat mahdollisimman hyvin verrannollisia keskenään. Nyt toimitetuissa tilastoissa on käytetty erilaisia periaatteita samojen lukujen tilastointiin. Puheenjohtaja merkitsee eDuunin yhdistettyyn dokumenttiin ne luvut, joihin tulisi kiinnittää erityisesti huomiota tarkistuksessa. Kun kirjastot ovat tarkistaneet vuoden 2021 tilastot, annetaan tilastojen vertailtavuuden tarkistaminen vielä tehtäväksi tilastotyöryhmälle.

Keskusteltiin tilastojen avainluvuista työvaliokunnan ehdotuksen pohjalta (liite 1). Hyväksyttiin työvaliokunnan ehdotus tilastojen avainluvuista.

Lounas klo 11.19–12.05

6. Yliopistokirjastojen ja FUNin rooli tulevaisuudessa

Mari Aaltonen liittyi kokoukseen klo 12.05.

Keskusteltiin yliopistokirjastojen ja FUNin roolista tulevaisuudessa. Puheenjohtaja Ari Muhonen alusti kysymällä, miten FUN voi tukea yliopistokirjastoja, miten yliopistokirjastot näyttäytyvät osana yliopistoa, miten yliopistokirjastojen merkitys näkyy, miten avoin aineisto on tulevaisuudessa saatavilla ja miten Digivisio 2030 tulee näkymään yliopistokirjastojen toiminnassa?

Keskustelussa nostettiin esiin, että informaatio-osaaminen ei tule häviämään tulevaisuudessa, ja se keskittyy edelleen kirjastoille. Erityisesti avoimen julkaisemisen ja avoimen saatavuuden kasvaessa informaatiolukutaitoa tarvitaan enemmän kuin aiemmin, koska saatavilla olevan tiedon määrä kasvaa. Myös tietosuojakysymysten todettiin olevan entistä vahvemmin osa kirjastojen toimintaa ja kirjastojen tarjoamaa koulutusta. Tulevaisuudessa on priorisoitava, kenelle koulutuksia suunnataan. Keskusteltiin siitä, mitä kanavia käytetään tulevaisuudessa, ja kuinka paljon toteutetaan lähipalveluna ja kuinka paljon verkossa.

Ydintehtäväksi myös tulevaisuudessa koettiin tiedon saatavuuden varmistaminen ja kuratointi, vaikka toteutustavat voivatkin muuttua muotoaan. Tietovirrat ja niiden hallinta, tiedonjakaminen sekä tiedolla johtaminen ja yliopistokirjastojen keskinäinen yhteistyö korostuvat. Esille nousivat myös tutkimuksen digitalisaation tukeminen ja kirjastojen integroituminen digitalisaation prosesseihin sekä yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen analysointi. Lisäksi integroituminen vahvemmin yliopiston muuhun toimintaan yliopistojen strategioiden kautta koettiin tärkeäksi, samoin integroituminen tutkijan arkeen, jotta tutkijaa voidaan tukea. Tulevaisuudessa yhteiskunnallinen vaikuttaminen korostuu, koska yliopistokirjastot koetaan asiantuntijoiksi. Todettiin, että myös kansainvälinen yhteistyö korostuu.

Keskustelussa nousivat esiin tulevaisuuden haasteina ICT-palveluiden toimivuus. Myös yliopistokirjastoilla on tarve koodausosaamiselle, joka sijoittuu nimenomaan yliopistokirjastoihin, mutta haasteena on kilpailla yksityissektorin palkkauksen kanssa. IT-osaamista tullaan tulevaisuudessa hakemaan myös kirjastoista. Susanna Parikka kertoi, että Lapin yliopistossa yhteistyö digipalveluiden kanssa on koettu toimivaksi.

Haasteeksi koettiin myös identiteetin säilyminen samalla, kun tehdään tiivistä yhteistyötä muiden yksiköiden kanssa. Ulla Nygrén kertoi, että Turun yliopistossa on aloitettu kokeilu uudesta toimintamallista, ja nyt myös kirjasto saa paremmin äänen kuuluviin. Yhteenvetona todettiin, että FUN voi toimia erityisesti vertaistukena sekä auttaa sidosryhmien tavoittamisessa.

Pekka Olsbo kertoi FUNin 2.11. järjestämästä webinaarista Yliopistokirjastot ja avoin julkaiseminen tulevaisuudessa. Webinaarissa pyrittiin tuomaan esiin transformatiivisia sopimuksia ja sitä, miten ne toimivat tulevaisuudessa. Olsbo nosti esiin, että vaikka avoimuus kasvaa, suljettujen julkaisujen määrä kasvaa nopeammin, mikä vaikuttaa myös APC-maksujen kasvuun. Tulevaisuus on vielä epävarma, eikä viiden vuoden näkymää kansainvälisestäikään ole. Uusia toimintamalleja on useita, mutta ei voida vielä varmuudella sanoa, mitkä niistä ovat toiminnassa viiden vuoden

kuluttua. Tulevaisuudessa on tärkeää miettiä, millainen rooli FUNilla voisi olla kotimaisen julkaisutoiminnan rahoitusmallien miettimisessä. Yrsa Neuman ehdotti, että yksi vaihtoehto on tarjota kustantajille mallia, jonka mukaan yliopistokirjastot tai yliopistot voivat avata kirjoja. FUN voi järjestää aiheesta ideapajan, jossa keskustelua on mahdollista jatkaa. FUN voi miettiä ehdotuksen ja jatkaa keskustelua sidosryhmien kanssa. Lisäksi yhteistyö Unifin kanssa nostettiin esiin.

7. Digivisio 2030

Puheenjohtaja Ari Muhonen kertoi FUNin digivisiotyöryhmän työskentelystä ja lopputuloksesta. Keskusteltiin työryhmän laatimasta ehdotuksesta ja muistiosta (liite 2). Todettiin, että keskusteluun on hyvä nostaa myös käytännön esimerkkejä kustannuksista. Todettiin, että pelkkien avoimien aineistojen hyödyntäminen voi olla haasteellista etenkin, jos opettajan näkökulma on vastakkain kirjaston näkökulman kanssa. On myös keskusteltu ennalta määritellystä kansallisesta aineistosta, johon voitaisiin hankkia kansallinen lisenssi, mutta kustannus voi nousta. Todettiin, että yksi ydinhaasteista Digivision 2030 toteutumisessa kiteytyy kurssiaineistojen ja avointen oppimateriaalien rahoitukseen. Esille nostettiin myös kirjastojen rooli avointen oppimateriaalien laadun varmistamisessa. Opettajien velvoittaminen avointen oppimateriaalien käyttöön nähtiin haastavana. Todettiin, että FUNin on keskusteltava sidosryhmien edustajien kanssa, ja nostettava kurssimateriaalien saatavuus paremmin esille Digivisio 2030 työskentelyssä.

Mari Aaltonen poistui kokouksesta klo 13.20.

8. OKM:n konsernihanke

Keskusteltiin Opetus- ja kulttuuriministeriön suunnittelemaa konsernihankeesta.

9. Yliopistokirjastojen hiilijalanjälki ja kestävä kehitys

Noora Montonen liittyi kokoukseen klo 13.30.

Asiantuntija Noora Montonen kertoi AMKITin kestävä kehityksen työryhmästä sekä esitteli lyhyesti [Arenen julkaiseman työkirjan](#), jonka pohjalta AMKITin työryhmä koostaa kestävä kehityksen työkirjaa ammattikorkeakoulujen kirjastoille. Keskusteltiin yliopistokirjastojen tilanteesta. Monessa yliopistossa kestävä kehitys on nostettu esiin yliopistotasolla ja [Unifi on julkaissut kestävä kehityksen ja vastuullisuuden teesit](#). Todettiin, että kirjastoissa lainaaminen on osa kestävä kehityksen ydintoimintaa. Mietittiin, mitä muuta yliopistokirjastoissa olisi hyvä huomioida. Yliopistokirjastojen yhteistyö sai kannatusta. Anne Lehto nosti esiin sosiaalisen kestävyuden terminä, koska kirjastot tarjoavat asiakkailleen käyttöön myös tiloja. Montonen kertoi, että Arenen työkirjassa termi on osa yhdistynyttä hyvinvointia. Päätettiin, että FUNin työvaliokunta miettii, kuinka FUN voi edistää yliopistokirjastojen kestävä kehitystä ja tehdä yhteistyötä.

Noora Montonen poistui kokouksesta klo 13.49.

Tauko klo 13.49–13.59

10. Kirjaston aineistopolitiikka ja avoimen tieteen vaikutus kokoelmatyöhön

Mari Aaltonen liittyi kokoukseen klo 13.59.

Elina Kähö liittyi kokoukseen klo 13.59.

Palvelupäällikkö Elina Kähö piti alustuksen kirjastojen aineistopolitiikasta ja avoimen tieteen vaikutuksesta kokoelmatyöhön. Kähö kertoi elokuussa järjestetystä yhteistyötapaamisesta yliopistokirjastojen asiantuntijoiden kesken. Lisäksi Kähö kertoi Helsingin yliopiston kirjaston aineistopolitiikan päivittämisestä.

Keskusteltiin aiheesta alustuksen pohjalta. Esiin nostettiin avointen aineistojen käytettävyys ja se, kuinka kirjastot voivat ohjata asiakkaita löytämään avoimia aineistoja. Minna Niemi-Grundström korosti markkinoinnin roolia. Esimerkiksi Helsingin yliopiston kirjasto mainostaa avoimia aineistoja Twitterissä. Puhuttiin myös vaikuttavuuden roolista: kirjastojen pitäisi pystyä osoittamaan vaikuttavuus ja avoimen tieteen tuoma arvo. Tommi Harju totesi, että taiteen puolella aineistot ovat erilaisia, ja myös aineistojen käyttö on muuttunut. Asiakas saattaa kuvata aineistosta tarvitsemansa osan, esimerkiksi nuotit, lainaamatta aineistoa, jolloin käyttö ei rekisteröidy kuten ennen. Yleisesti todettiin, että tällä hetkellä on enemmän kysymyksiä kuin vastauksia. Mietittiin myös, kenelle avoimen tieteen aineistoja pitäisi markkinoida. Riitta Lähdemäki nosti esiin kansalais tieteen ja Minna Abrahamsson-Sipponen totesi, että yliopistokirjastojen tulisi tavoittaa myös muita tiedeyhteisön lisäksi.

Mari Aaltonen poistui kokouksesta klo 14.31.

Elina Kähö poistui kokouksesta klo 14.32.

11. Viestintästrategian ja viestintäsuunnitelman päivitetty versiot

Minna Abrahamsson-Sipponen kertoi FUNin viestintätyöryhmän tilanteesta (liite 5) ja esitteli työryhmän koostaman luonnoksen viestintästrategiasta ja viestintäsuunnitelmasta (liitteet 3 ja 4) FUNille. Keskusteltiin viestintästrategian ja viestintäsuunnitelman luonnoksesta. Tommi Harju totesi, että työryhmien toiminnasta viestiminen on todella tärkeää. Yhteistyösihteeri Anu Keinänen kertoi strategiaan ja suunnitelmaan tehdyistä muokkauksista.

FUN hyväksyi viestintästrategian vuosille 2023–2024. Viestintäsuunnitelmaa päivitetään vielä kokouksessa esiin tulleiden kommenttien pohjalta vuoden 2022 loppuun mennessä sekä vuoden 2023 alussa uuden toimintasuunnitelman pohjalta.

12. Toimintasuunnitelman 2023–2024 valmisteleva keskustelu

Toimintasuunnitelman 2023–2024 valmisteleva keskustelu siirrettiin käsiteltäväksi seuraavassa kokouksessa (liite 6).

13. Seuraavat kokoukset ja kokousten aiheet

FUNin seuraavat kokoukset:

- FUNin etäkokous 5/2022 klo 9.00–12.00 (3 tuntia)
 - Teemana henkilökunta. Kokouksessa käsitellään palkkauskeskustelun jatko, rekrytointiin liittyviä asioita sekä koulutuksiin liittyviä asioita.

Tommi Harju katsoo sopivat kokousajat keväälle 2023 (liite 7) ja yhteistyösihteeri lähettää kalenterikutsut.

Työvaliokunnan kokousajat syksyllä 2022:

- 24.11. torstai klo 13–15

14. Ilmoitusasiat

- Matti Raatikainen kertoi, että palkkauskeskusteluun liittyen eDuuniin on avattu keskustelupalsta, josta löytyy myös tietoja Sivistan vastauksesta. Lisäksi eDuunissa on Sivistan toimittama taulukko nimikkeistä ja vaativuustasoista.
- FUNin etäkahvit jatkuvat syksyllä. Etäkahvit pidetään jokaisen kuukauden ensimmäinen keskiviikko klo 15.15–16.00.
- Tieteellisten seurain valtuuskunnassa toimiva Avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallinen koordinaatio on pyytänyt FUNia nimeämään yhden jäsenen avoimen tieteen ja tutkimuksen kansalliseen ohjausryhmään (liite 8). Työvaliokunta on päättänyt nimetä FUNin edustajaksi Riitta Lähdemäen.

15. Muut asiat

- Ei muita asioita.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.56.

Liitteet

- Liite 1 Työvaliokunnan esitys tilastojen avainluvuiksi
- Liite 2 FUNin digivisiotyöryhmän muistio
- Liite 3 FUN viestintästrategia, v9
- Liite 4 FUN viestintäsuunnitelma, v9
- Liite 5 FUNin viestinnän toimintatapamuutos
- Liite 6 Toimintasuunnitelma 2021–2022
- Liite 7 Vuosikellon 2023 luonnos
- Liite 8 Nimeämispyyntö: Avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallinen ohjausryhmä 2023–2024

Ari Muhonen
puheenjohtaja

Anu Keinänen
sihteeri

Riitta Lähdemäki
pöytäkirjantarkastaja

Pekka Olsbo
pöytäkirjantarkastaja